

zakonodavčeva namjera bila u predmetnom slučaju drukčija, to se vrlo jednostavno moglo i izraziti.

Na kraju imajući na umu vjerojatnost žalbe i mogućnost da viši sud smatra ovakvu odluku pogrešnom, sud je uz pomoć stranaka raspravio pitanje forme u kojoj treba da bude dana zaštita tužitelju, obzirom na mogućnost napuštanja vlasništva jednog ili više brodova od strane tuženih do vremena raspravljanja o žalbi, ne jednostavno zbog toga da se iziđe iz područja sudbenosti, već u njihovom običnom prometanju, te na mogućnost gubitka broda. O tome su stranke iznijele svoje prijedloge i složile se u tome da će tuženi položiti jamstvo do visine vrijednosti cijele flote, prema vrijednosti brodovlja na dan donošenja presude tj. 14.VIII 1970, ali bez prejudiciranja na pravo tuženih da eventualno traže zakonsko ograničenje svoje odgovornosti prema Merchant Shipping Actu.

(LLR 1970, 5, str.230)

S.J.

FRANCUSKI KASACIONI SUD

Presuda od 11.III 1970.

Hadj Mohamed Belghit c/a
Compagnie des Messageries
maritimes i Sté entreprise
maritime et commerciale (E.M.C.)

Prijevoz stvari morem - Predaja tereta lučkom slagaču - Protest - Ako brodar na temelju klauzule o teretnici preda teret lučkom slagaču, slagač nastupa u funkciji primaoca - Rok za ulaganje protesta brodaru počinje teći od časa predaje slagaču, a ne od časa kada je teret od slagača preuzeo primalac - Ako se pravovremeno ne uloži protest, smatra se, bez prava na protivno dokazivanje, da je brodar predao teret onako kako je navedeno u teretnici

Brodar je primio na prijevoz 1.920 kutija cipela i sandala. Teret je bio ukrcao u Japanu, a iskrcan u Alžiru. U teretnici je bila navedena klauzula kojom se daje ovlaštenje "zapovjedniku i poduzeću da izaberu, ako to bude potrebno, poduzeće za ukrcaj, iskrcaj ili prekrcaj, ili javno odnosno privatno skladište; njihova odgovornost prestaje u času stavljanja na raspolaganje tereta ispod čekrka primaocu, ili njegovom predajom navedenim poduzećima odnosno skladištima." Kad je brod stigao u Oran, zapovjednik broda je, na temelju navedene klauzule teretnice, robu predao lučkom slagaču.

Teret je iskrčan 9.VI 1964. i bio je kod istog slagača uskladišten. Dne 18.VI jedan lokalni špediter se pojavio kao zakoniti imalac teretnice, i kao takav je preuzeo robu od slagača. Prilikom preuzimanja robe od strane špeditera ustanovljeno je da 103 kutije manjkaju. Špediter je u ime svoga komitenta uložio skladištaru protest, a vlasnik robe tuži brođara i slagača da mu nadoknade štetu.

Drugostepeni sud je tužbeni zahtjev odbio, a Kasesacija je tu presudu potvrdila.

Tužitelj se žali protiv izreke drugostepene presude koja se odnosi na brođara. Protiv te presude iznosi dva glavna razloga:

a) Navedena klauzula teretnice je doduše dala brođaru pravo da postupi onako kako je postupio, tj. da i bez prisustva i pristanka imalca teretnice robu preda lučkom slagaču, ali se ne slaže sa stajalištem apelacionog suda o domašaju te klauzule u pogledu slagačeve funkcije u kojoj je on nastupio kad je od brođara primio robu. Apelacioni sud naime stoji na stajalištu da je slagač na temelju navedene klauzule nastupio u funkciji primaoca i da je, prema tome, bio dužan kao primalac brođaru u roku propisanom u Konvenciji o teretnici od 1924. godine uložiti protest. Protest slagačev u ovom pogledu ide na rizik stvarnog primaoca. Tužitelj naprotiv smatra da je odnosna klauzula brođara mogla osloboditi odgovornosti za štetu na robu koja bi nastala za vrijeme dok se nalazila kod slagača, ali da joj se ne može dati taj značaj da slagača koji od brođara preuzima robu na uskladištenje pretvori u primaoca. Zbog ovog razloga apelacioni sud je pogriješio kad je stao na stajalište da je rok za ulaganje protesta brođaru počeo teći od časa od kojega je slagač preuzeo robu. Taj rok mora početi teći od časa kad je robu od slagača preuzeo zakoniti imalac teretnice tj. špediter.

b) I pod pretpostavkom da je utemeljeno stajalište apelacionog suda koje tužitelj pobija, apelacioni sud je pogriješio u drugom pravcu. Taj sud je naime svoju presudu temeljio na činjenici da brođaru nije uloženi protest, pa i stoga smatra da postoji pretpostavka da je brođar teret predao onako kako je to u teretnici navedeno. Medjutim prema par.3, tač.6, st.1. Konvencije o teretnici od 1924. godine neulaganje pravovremenog protesta stvara samo običnu pretpostavku u navedenom smislu, a tužitelj ima pravo dokazati da je teret primio onako kako to on tvrdi. Sud nije uopće ušao u ispitivanje da li su tužiteljevi navodi o manjku tereta tačni.

Kasacija je u svojoj odluci uglavnom potvrdila stajališta apelacionog suda. Prema mišljenju Kasacije apelacioni sud je imao pravo na temelju navedene klauzule u teretnici zaključiti da je slagač nastupio funkciju primaoca i da je on bio dužan brodaru uložiti protest u smislu gore citirane odredbe Konvencije o teretnici. "Primajući teret bez prigovora pretpostavlja se da je brodar predao teret onako kako je opisano u teretnici; utvrđeno je da slagač nije pridonio dokaz, koji njega tereti, da se on pridržavao obaveznih rokova koje propisuje navedena Bruxelleska konvencija primaocu za ulaganje pravovaljanog protesta, i tako nije oborena navedena pretpostavka."

(DMF 1970, str.544)

B.J.

Bilješka.- Prvi od navedenih problema koji je iznio tužitelj, naime da li slagač, preuzimajući teret od brodara na osnovi citirane klauzule u teretnici, nastupa u funkciji primaoca u teoriji i praksi još je i danas sporno. I polazeći od stajališta koje je u ovom pogledu zauzela gornja presuda treba, čini nam se, istaći slijedeće: da bi slagač ili skladište nastupili u funkciji primaoca, pa time svojim postupcima odnosno propustima obvezivali stvarnog primaoca, čini nam se da je potrebno da brodar dokaže da je on upozorio slagača da nastupi u funkciji primaoca i da je slagač na to pristao. Bilo bi potpuno nepravilno slagačeve propuste dužnosti koji prema brodaru terete primaoca, prebaciti na primaočev rizik kad slagač nije ni znao da mora ulaganje protesta brodaru štititi primaočeve interese. Bez ovog zahtjeva brodar bi se lako mogao neopravdano osloboditi odgovornosti i to upravo u slučaju kad mu je poznato da je roba pretrpjela štetu za koju on odgovara, a na način da slagača ne upozori da radi za primaoca, pa slagač ni ne zna da mora uložiti protest. Osim toga brodar mora dokazati da je slagač pristao da za primaoca preuzme robu i tako preuzme dužnost ulaganja protesta. Treba, čini nam se, odnosnu klauzulu teretnice koju je unio, redigirao, odnosno izabrao sam brodar, u slučaju sumnje tumačiti na njegovu štetu. To među ostalim znači da brodar preuzima na sebe rizik da će pronaći osobu koja pristaje da robu prima u ime primaoca i u njegovoj funkciji. Nemogućnost pronalaska takve osobe mora ići na brodarov rizik. Inače bi se brodar neopravdano mogao osloboditi odgovornosti za štetu za koju je stvarno odgovoran.

Drugo od raspravljanih pitanja je praktički daleko važnije. Iz obrazloženja gornje presude proizlazi da je tužitelj ponudio dokaze na temelju kojih bi sud mogao utvrditi da je skladištar od brodara primio robu s utuženim manjkom, ali

da se sud u ispitivanje ove tvrdnje nije uopće upustio. Iz toga slijedi da neulaganje pravovremenog protesta stvara, na temelju Konvencije o teretnici od 1924. godine, neoborivu pretpostavku da je brodar primaocu predao teret onako kako je to navedeno u teretnici. Drugim riječima da nastaje prekluzija tužiteljevog zahtjeva prema brodaru. Za neodrživost ovakvog stajališta dovoljno je samo citirati odredbu čl.3, tač.6, st.1. Navedene Konvencije. Ta odredba glasi: "Ako obavijest o gubitku ili oštećenju i općoj prirodi toga gubitka ili oštećenja nije pismeno dana vozaaru ili njegovom agentu u luci iskrcaja, prije ili u času preuzimanja robe, ili njene predaje na čuvanje osobi ovlaštenoj da joj se po ugovoru o prijevozu izvrši predaje, pretpostavlja se, dok se protivno ne dokaže, da je vozar robu predao onako kako je opisana u teretnici." Iz ovog jasno proizlazi da ulaganje odnosno neulaganje protesta stvara odgovarajuću pobitnu pretpostavku, ali nikako ne oduzima pravo primaocu da u zastarnom (odnosno prekluzivnom) roku od godine dana tuži brodara. O ovome vidi поближе bilješku uz presudu na str. 70. ovog periodika.

B.J.

FRANCUSKI KASACIONI SUD

Presuda od 18.III 1970.

Sté Paul Ligeard c/a brodarsko poduzeće
Kustens-Schiffahrt Bauer und Hausschildt

Príjevoz stvari morem - Vozarina - Kompenzacija dugujuće vozarine s vozarovom odgovornošću u obliku primaocéve protutužbe - Ova kompenzacija nije dopustiva ako vozarova odgovornost nije sigurno utvrđena

Brodar je iz Finske u Francusku prevezao teret drva. Na odredištu su vještaci utvrdili da je jedan dio dasaka bio pokriven zalodjenim snijegom. Da se izbjegne savijanje dasaka zbog vlage, primalac je daske sušio. Budući da primalac smatra brodara odgovornim za troškove poduzete sušenjem dasaka, uskrađuje brodaru platiti odgovarajući iznos vozarine, naime onaj koji odgovara visini troškova sušenja. Brodar tuži primaoca da mu plati neisplaćeni iznos vozarine. Tuženi primalac podigao je protutužbeni zahtjev za naknadu troškova sušenja dasaka.

Kasacioni sud je potvrdio presudu apelacionog suda kojom je tuženik bio odbijen sa svojim protutužbenim zahtjevom. Kasacija svoje stajalište, medju ostalim, obrazlaže i slijedećim razlozima: "Protutužbeni zahtjev kako ga je